

УДК 378.147:81'243

Михайло Миронович Федина,
аспірант Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка,
викладач англійської мови
Дрогобицького коледжу нафти і газу,
e-mail: fedynam88@gmail.com

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У КОЛЕДЖІ НАФТИ І ГАЗУ

У статті розглянуто проблему готовності та вмотивованості майбутніх фахівців нафтової та газової галузі до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у коледжі. Теоретично обґрунтовано основні методи та засоби підвищення рівня мотивації студентів до вивчення іноземної мови, проаналізовано результати педагогічного дослідження щодо виявлення основних видів мотивації у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Ключові слова: мотивація, зацікавлення, іншомовна професійна компетентність, мотиви, перспективи.

Постановка проблеми. Сьогодні за умов великої конкуренції на ринку праці та потреби у висококваліфікованих сучасних фахівцях зі знанням іноземної мови гостро постає проблема підвищення ефективності навчальної діяльності студентів під час вивчення іноземної мови. Відомо, що успішна навчальна діяльність нерозривно пов'язана передовсім з мотиваційною готовністю до цієї діяльності. Мотивація навчальної діяльності розглядається як проблема педагогічної психології й методики, що вивчає процес спонукання до навчання через стимулювання потреби у пізнанні.

Мотивація є важливим компонентом не лише навчального процесу, а й усіх дій, що виконує людина впродовж свого життя. Мотивація або відсутність мотивації пояснює те, чому деякі студенти є більш ефективними у навчанні, приділяють більше уваги навчальним дисциплінам, особливо іноземній мові, що є надзвичайно актуальним сьогодні. Тому вчені-педагоги і практики намагаються знайти ефективні методи, прийоми і способи мотивації студентів до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему мотивації навчання різнобічно досліджували зарубіжні та вітчизняні психологи і педагоги (М. Алексєєва, Д. Аткинсон, Л. Божович, Є. Ільїн, С. Занюк, Г. Келлі, О. Ковальов, І. Кон, Г. Костюк, Р. Мей, В. Мерлін, К. Роджерс, Ю. Роттер, С. Рубінштейн, І. Синиця, Б. Сосновський, В. Сухомлинський, К. Фельдман, Г. Хекхаузен, В. Юркевич та ін.). Вивченням проблеми підвищення ефективності викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах займалися такі вчені, як Д. Барська, Г. Борецька, Н. Бориско, І. Веретіна, П. Гальскова, Р. Гришкова, Г. Заволянська, Г. Китайгородська, Т. Кривошеєва, Р. Мартинова, Л. Морська, Н. Микитенко, С. Ніколаєва, І. Озарко, Н. Саєнко, Н. Соломчак, О. Синєкоп, М. Соловей та ін. Незважаючи на те, що впродовж останнього десятиліття опубліковані численні результати наукових розвідок, присвячені формуванню в студентів іншомовних мовленнєвих умінь і навичок, проте шляхи підвищення рівня мотивації молодших спеціалістів нафтової та газової галузі до вивчення іноземної мови не були предметом окремого дослідження.

Мета статті – обґрунтувати важливість розвитку стійкої мотивації у студентів коледжу нафти і газу до вивчення іноземної мови, проаналізувати результати досліджень щодо виявлення основних видів мотивації та схарактеризувати основні методи і засоби підвищення рівня мотивації студентів до вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Мотивація навчальної діяльності є складною

багаторівневою системою спонукань, що містить мотиви, в ролі яких можуть виступати потреби, інтереси, установки, емоції, норми, цінності, ідеали тощо. Мотивами є конкретні спонукання, причини, що змушують особистість діяти, здійснювати певні вчинки. Під мотивами розуміється ставлення тих, хто навчається, до предмета діяльності, спрямованість на цю діяльність [1, с. 95]. Реалізація мотивів до оволодіння іншомовними знаннями у вищому навчальному закладі (ВНЗ) здійснюється в процесі ціннісної орієнтації, що відображає спрямованість особистості студента на досягнення визначеної мети професійної підготовки. Отже, мотив – це спонукання для досягнення мети. У процесі навчання студентів виникає питання, які саме мотиви потрібно формувати. Це не просто питання пошуку та відбору того чи іншого окремо взятого мотиву з метою його формування, а визначення оптимальної структури мотиваційної сфери студента.

Будь-яка мотивація містить мету, що забезпечує імпульс для відповідних дій (зокрема, навчання) і напрям до цих дій, тому вона вимагає фізичної або розумової діяльності, орієнтованих на досягнення цієї мети. Мотивація – динамічно змінюване кумулятивне збудження в людині, яке ініціює, спрямовує, координує, підсилює й оцінює когнітивні (пізнавальні) та моторні процеси, за допомогою яких обирають початкові побажання і бажання, пріоритети [1, с. 96]. Мотивовані студенти виявляють значні зусилля в досягненні мети, наполегливість, уважне ставлення до завдань, які необхідні для досягнення мети, а також непереможне бажання досягти цієї мети. Коли студенти досягають певної міри успіху в навчанні, вони демонструють ефективність, упевненість у собі та своїх досягненнях.

Стимулювально-мотиваційний компонент навчальної діяльності має важливе значення під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, тому формування мотивації навчальних дій – відповідальний етап діяльності викладача. Міцні, емоційно стійкі та змістовні мотиви забезпечують ефективність навчально-пізнавальних дій студентів і надають їм конкретної направленості. Такі авторитетні вчені-педагоги, як Ю. Бабанський, В. Бондар, С. Гончаренко, В. Оконь та інші, розглядають мотивацію навчання як окремий компонент навчального процесу й навіть принцип навчання. У своїх дослідженнях Є. Ільїн, А. Маркова, Т. Матись, М. Мільман, А. Орлов та ін. обґрунтували внутрішній і зовнішній аспекти мотивації навчальної діяльності та умови їх формування. Вони стверджують, що позитивна мотивація до навчання й особистісного поступу, яку створює та підтримує викладач, є наріжною умовою як ефективної навчальної діяльності, так і конструктивної соціалізації студентів. Відсутність або ж хибність такої мотивації призводять до загрози суспільної ізоляції та виникнення девіацій соціальної поведінки студентської молоді.

Мотивація навчання та характер навчально-пізнавальної діяльності залежать від того, якими цілями студенти керуються, які потреби усвідомлюють, які спонукання до навчання відчують. Спонукання до навчання може бути викликано внутрішніми і зовнішніми мотивами. До внутрішніх мотивів належать ті, що спонукують студентів до навчання – це інтерес до знань, цікавої творчої роботи, допитливість, прагнення до самовдосконалення, успішності в майбутній професії. Ефективним засобом формування внутрішньої мотивації є самомотивація, оскільки дійсне джерело внутрішньої мотивації в самому студентові. Внутрішні мотиви створюють підґрунтя для формування пізнавальної навчальної діяльності, проявляючись в усвідомленні особистих потреб у використанні і, відповідно, у вивченні іноземної мови. Зовнішньою соціальною мотивацією, найбільш характерною для сучасних студентів, які прагнуть здобути освіту, у т.ч. іншомовну, є т. зв. «мотивація до успішності», тобто прагнення досягти успіху, бути затребуваним у своїй професії, отримати престижну роботу і можливості кар'єрного зростання.

Практика свідчить, що існує чимало чинників, які спричиняють низький рівень знань студентів з іноземної мови. При цьому відсутність мотивації вважається ключовим чинником, який негативно впливає на успіх чи невдачу у вивченні іноземної мови. Іншим чинником є ставлення до вивчення мови. Тому співвідношення між мотивацією і ставленням учні розглядають як головну проблему у вивченні іноземної мови.

Студенти коледжу нафти і газу, крім загального шкільного курсу англійської мови, вивчають англійську мову за професійним спрямуванням. Сьогодні викладання англійської мови за професійним спрямуванням приділяється менша увага з боку методистів. Викладачі цього курсу мають серйозні проблеми, наприклад, з мотивацією та стимулюванням інтересу студентів до спілкування англійською мовою на заняттях. Оскільки у студентів навчальна мотивація підпорядковується професійній, науковці вказують на необхідність так організовувати процес навчання, щоб навчальний матеріал був тісно пов'язаний з професійними інтересами, тобто наблизити процес навчання до умов реальної діяльності дипломованих фахівців [2, с. 34].

Важливим мотиваційним аспектом навчальної діяльності студентів є розкриття перспектив і можливостей, які з'являться у студентів після засвоєння навчального матеріалу. На першому етапі формування мотивації навчання необхідно постійно акцентувати увагу студентів на важливості іноземної мови для майбутньої професії. У цьому випадку завдання викладача – змінити ставлення студентів до процесу отримання знань і навичок з іноземної мови. Викладач може проводити бесіди, в ході яких він розповідає про те, яких успіхів досягли випускники, що володіють іноземною мовою, як знання іноземної мови допомогло їм в отриманні престижної роботи. Достатньо дієвим є демонстрування висловлювань видатних людей про вивчення іноземних мов, розповіді про роль і місце іноземних мов в їхньому житті та професійній діяльності. Важливо, щоб на цьому етапі процесу навчання студенти усвідомили перспективи фахівця зі знанням іноземної мови у майбутній професії.

На розвиток позитивних мотивів навчання впливає застосування під час занять так званої «методики успіху». Педагоги та психологи розмежовують поняття «успіх» та «ситуація успіху». Ситуація успіху – це поєднання умов, що забезпечують успіх, а сам успіх – результат подібної ситуації [3, с. 30]. На підставі емпіричних досліджень з'ясовано, що в студентів потрібно постійно підтримувати віру в успіх, власні сили, але при цьому враховувати їхні індивідуальні можливості. Наприклад, завдання за складністю повинні відповідати рівню знань студентів, мовного багажу, а робота, що виконується студентами на заняттях і вдома, не повинна бути надмірно складною та й не дуже простою. Непосильні за складністю завдання швидко стомлюють і позбавляють упевненості студентів у своїх силах, занадто легкі також перестають цікавити, оскільки не сприяють набуттю нових знань. На таких заняттях доречно застосовувати колективні види роботи, коли студенти допомагають один одному, обмінюються думками, обговорюють перебіг виконуваних завдань. Особливо доцільно застосовувати такий вид роботи на першому етапі перекладу неадаптованих текстів з фаху. Студенти пропонують власні варіанти перекладу важких словосполучень, колективно обговорюють і обирають найкращий, на їхню думку, варіант. Усе це відбувається у вільній, невимушеній доброзичливій атмосфері, коли помічаються й оцінюються успіхи кожного, наявна здорова змагальність студентів, можливість продемонструвати рівень своїх знань і пережити радість успіху, що само по собі вже є мотивом учіння.

За результатами спостережень встановлено, що студенти з інтересом виконують завдання проблемно-пошукового, дослідницького характеру. З цієї причини викладачі іноземної мови за професійним спрямуванням повинні використовувати різні види матеріалів, короткі відеофрагменти, слайди тощо. В освітньому середовищі постійного пошуку студенти мають більше шансів отримати натхнення або знайти щось, що їм потрібно, та дізнатися більше. Необхідно заохочувати студентів думати або за допомогою мозкового штурму, або ставлячи запитання, які спонукають до роздумів. Оскільки в основі мотивації лежать потреби особистості, «студенти повинні отримувати задоволення від наявного досвіду учіння, а не лише від перспективи врешті-решт користуватися отриманими знаннями» [4, с. 48].

Одним із успішних способів мотивації до вивчення студентами іноземної мови є інтерактивні методи – «робота у парі» або «груповою робота». Виявлено, що студенти краще вивчають мову через тісну співпрацю та спілкування серед студентів. Цей тип співпраці дає переваги всім студентам. Насправді, студенти можуть допомагати один одному під час роботи

над різними типами завдань, таких як написання діалогів, інтерв'ю тощо [5]. Розміщення парт в аудиторії також визначає динаміку заняття. З'ясовано, що проста зміна в розташуванні парт може зробити неймовірну різницю в згуртованості групи та задоволеності студентів освітнім процесом.

Практика свідчить, що у говорінні студенти часто роблять помилки. Якщо викладач зупиняється на кожній окремій помилці та часто виправляє студента, то це спричиняє появу в нього страху говоріння, який зумовлює зниження мотивації до вивчення іноземної мови. Викладачі повинні знати, коли виправляти помилки і як зробити це без будь-яких образ і принижень. З іншого боку, часте виправлення помилок призводить до неможливості студента адекватно висловити власні думки, що також негативно впливає на мотивацію.

На початку курсу вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням важливо пояснити студентам, що вони реально можуть досягти після закінчення навчання і наскільки це важливо у сучасному світі. Викладачі повинні допомогти студентам налаштуватись на основні цілі навчання ще на початкових стадіях. Це допомагає утримувати студентів зайнятими й умотивованими впродовж вивчення всього курсу.

Викладач повинен відібрати такий навчальний матеріал, який не лише пов'язаний з майбутньою професійною діяльністю, але є для студентів цікавим, несе нову, сучасну інформацію. Для цього існує чимало книг та Інтернет-ресурсів, однак важливо відібрати інформаційні матеріали, які створюють «автентичні» ситуації в студентській аудиторії. Практика свідчить, що найбільш важливим ресурсом є самі студенти, які можуть надати реальний матеріал зі свого студентського чи трудового життя (наприклад, з досвіду виробничих практик). Це інформація іноземною мовою, яку вони вміють читати і розуміти або й навіть створити та представити (листівки, електронні листи, презентації тощо) [6]. У коледжі корисно використовувати метод проєктів, котрий «сприяє формуванню соціокультурної й соціолінгвістичної компетенцій, розвиває творчий потенціал студентів, підвищує рівень їхньої самооцінки, розвиває комунікативні навички» [7, с. 40].

Результати спостереження і вивчення дидактичного матеріалу свідчать, що тексти професійного спрямування не завжди є цікавими для студентів коледжу. Крім того, аудиторії часто не мають сучасного мультимедійного обладнання, щоб пожвавити заняття та надати студентам додаткові стимули до навчання. Кількість студентів у групах буває досить великою, а мовна підготовка – навпаки, низькою. Потрібно взяти до уваги і той факт, що для вивчення англійської мови за професійним спрямуванням виділяється недостатня кількість аудиторних годин. Отже, очевидним стає те, чому викладачеві важко надати кожному студентові достатню кількість часу для спілкування на занятті і зробити так, щоб студенти розмовляли англійською, а не рідною мовою. Тому для вирішення цієї проблеми викладач повинен використовувати інтерактивні методи навчання, які позитивно впливають на мотивацію студентів.

Створення позитивної мотивації до навчання багато в чому залежить від змісту навчання. Тільки той навчальний матеріал, який задовольняє пізнавальні потреби студентів, може вплинути на формування позитивної пізнавальної мотивації. Навчальний матеріал повинен стимулювати розумові зусилля студентів, бути емоційно насиченим, бути інформаційно різноманітним. Однак зміст навчання створює лише передумови для позитивної мотивації навчання, яка формується під впливом усієї системи педагогічних впливів, але передовсім у процесі різноманітної навчальної діяльності. Щоб виникли мотиви, навчальна діяльність повинна викликати інтерес, у процесі її виконання студенти повинні відчувати яскраві позитивні емоції задоволення, радості та впевненості у собі.

Важливим засобом мотивації до навчальної діяльності є об'єктивна оцінка знань й умінь студентів. Контроль або оцінка навчальної діяльності студентів мають величезне значення для успішності їхнього навчання. Оцінювання студентів – це дуже відповідальна функція викладача, що вимагає дотримання педагогічної етики і такту. При цьому оцінка – не лише виставлення відмітки за рівень знань, а й оцінювальне спілкування зі студентами, яке

може виражатися у схваленні, підтвердженні правильності відповіді або, навпаки, у вказівці на помилку, неправильність відповіді. Оцінка повинна об'єктивно відображати знання і вміння студентів з іноземної мови. Тоді вона стає потужним мотиваційним стимулом до подальших успіхів у навчальній діяльності або, навпаки, знижує інтерес студентів до вивчення іноземної мови. Під час оцінювання поточних знань студентів необхідно враховувати не лише фактичні мовні знання, вміння і навички, а й показники, що характеризують прояви пізнавальної активності, інтересу та витрачених зусиль студентів.

Нинішня суб'єктно-суб'єктна гуманістична педагогічна парадигма потребує від викладача коректності та поваги до людської гідності студента незалежно від його навчальних досягнень. «Ніякими мотивами і причинами не можуть бути виправдані суб'єктивізм, несправедливість, грубість, нетактовність, перенесення оцінки знань, умінь, компетенцій на особистість студента» [8, с. 417]. Для того щоб оцінка стала додатковим засобом мотивації, викладачеві необхідно вміти правильно використовувати цей важливий елемент навчального процесу. Під час оцінювання потрібно створити в групі атмосферу довіри і доброзичливості. Студенти повинні бути впевнені в об'єктивності та справедливості оцінки, відчувати співпереживання викладача в разі невдалої відповіді або його радість за досягнутий успіх. Оцінка повинна бути обов'язково прокоментована, а не просто оголошена. Викладач повинен перед групою відзначити позитивні сторони відповіді студента і назвати помилки. Йому не варто різко реагувати на неправильну відповідь або слабку підготовку. Виставляючи негативну оцінку, треба залишити студентам можливість виправити її, вселити надію на подальший успіх, підтримати впевненість у власних силах.

Оцінка може стати додатковим стимулом до навчання, адже вона, поряд з об'єктивністю характеризує перспективність освітньої траєкторії студента. На певних етапах навчання слабким студентам, які проявили наполегливість і досягли помітного прогресу, викладач може виставити більш високу оцінку, ніж вони заслуговують, якщо порівнювати їхні результати з результатами інших, сильніших студентів. Перспективна оцінка відображає не лише результат, а й зусилля студента для досягнення успіху. Тимчасово допускаючи відступи від об'єктивних показників, оцінка відображає динаміку руху студента від незнання до знання і є стимулом до подальших успіхів.

Однією з важливих умов створення позитивної мотивації під час навчання іноземної мови є вплив на студентів особистості викладача, його педагогічної майстерності, авторитету. Успішному навчанню студентів сприяє повага до свого викладача, прагнення опанувати іноземну мову так, як володіє нею він. Досягти позитивної мотивації можуть ті педагоги, які вміють розкрити своїм студентам важливість знання іноземної мови для сучасного фахівця взагалі та для освоєваної професії в особистому і соціальному планах. Інколи у навчальний заклад приїжджають іноземні гості (наприклад, для співпраці навчальних закладів, розроблення спільних нафтових родовищ), і тоді викладач іноземної мови залучається до прийому зарубіжних колег або просто гостей у ролі перекладача. Це прекрасна можливість продемонструвати своє володіння іноземною мовою, а також залучити до цієї діяльності студентів, щоб вони могли на практиці застосувати набуті знання, реально оцінити їх і зрозуміти, на якому етапі досягнення кінцевих цілей вони перебувають. Викладач іноземної мови є також незамінним помічником і консультантом викладачів спеціальних дисциплін, здійснюючи роботу з перекладу різного роду довідкової літератури, статей із зарубіжних видань, інструкцій до обладнання тощо. Якщо до цього виду діяльності залучаються студенти, надаючи допомогу в перекладі, цей момент може виявитись неоціненним внеском у формування позитивної мотивації під час вивчення іноземних мов. У таких викладачів студенти прагнуть отримати знання не тому, що від них вимагають, а тому, що вони знають, для чого вчать, для чого виконують ту чи іншу роботу, які їхні професійні перспективи.

Визнано, що інтерес є домінатним мотивом навчання, який має особисту важливість для студента, адже під його впливом активізується емоційна і логічна пам'ять, інтенсивніше працює уява тощо. Тому викладачі повинні звертати більше уваги на те, що особливо

приваблює, радує, розважає, або приносить велике задоволення студентам. Велику увагу варто також приділити тим видам діяльності, від яких залежить благополуччя в сьогоденні та майбутньому. Таким чином, інтерес можна визначити як природну здатність розуму легко і просто спрямовувати увагу на певні речі. Важливість інтересу під час вивчення будь-якої навчальної дисципліни переоцінити неможливо, бо він є головною рушійною силою, яка спрямовує діяльність студента, концентрує увагу, загострює враження, створює багатство асоціацій. Результати наукових досліджень і педагогічного досвіду показують, що навчання із захопленням, пізнавальним інтересом є важливими чинниками активізації процесу навчання, неодмінною умовою його ефективного перебігу. Спираючись на цей важливий мотив, можна досягти більш значних успіхів і результатів. Навчання в умовах високого пізнавального інтересу – головне вихідне положення «педагогіки співпраці».

Важливим джерелом пізнавального інтересу студентів є зміст досліджуваного матеріалу, який повинен містити нову, невідому раніше інформацію. Студенти повинні відчувати потребу в новій інформації для розширення свого світогляду і формування професійної компетенції, бачити перспективи її застосування в житті, навчанні, на практиці. Мотиваційна готовність студентів у процесі вивчення іноземної мови передбачає усвідомлення ними завдань з оволодіння іноземною мовою і співвідношення досліджуваного матеріалу зі знаннями в галузі майбутньої професії. Усе це можна віднести, в основному, до етапу навчання іноземної мови, на якому студенти вже переходять до читання професійно орієнтованої літератури, вдосконалення навичок усної мовної діяльності в галузі професії. Але щоб підготувати їх до цього етапу, необхідно пояснити і закріпити у вправах певний граматичний і лексичний мінімум, що більшості студентів не завжди видається цікавим. Хоча цікаво вчити – це не тільки вчити цікавого. Завдання викладача в тому, щоб будь-який зміст предмета подати жваво, цікаво та переконливо, впливаючи при цьому не лише на розум, а й на почуття своїх студентів. Отже, шлях до розвитку інтересу лежить через почуття, емоції.

Позитивні емоції підтримують і розвивають пізнавальний інтерес, сприяють створенню атмосфери, що народжує бажання спілкування, спонукають до мовної діяльності. Мистецтво усного викладу навчального матеріалу, техніка і культура мови викладача будь-якої дисципліни є найважливішим педагогічним засобом стимулювання і підтримання інтересу студентів. Мова викладача іноземної мови – це не просто засіб залучення уваги до змісту викладеного, а й модель мовної діяльності, зразок для наслідування й імітації, оскільки мова сама по собі є в цьому випадку об'єктом навчальної діяльності. Особливе значення тут має те, в якій пропорції і в яких ситуаціях використовуються рідна та іноземна мови. Цілком природно було б стверджувати, що спілкування викладача зі студентами на занятті з іноземної мови повинно здійснюватися іноземною мовою. Однак за однієї умови – якщо студенти підготовлені повністю розуміти іноземну мову. Тому викладач повинен прагнути до цього з перших занять, відштовхуючись від вихідного рівня знань студентів.

Звичка студентів, увійшовши до кабінету іноземної мови починати спілкуватися з викладачем і товаришами іноземною мовою, повинна стати органічною. Студенти можуть спочатку сміятися над своєю безпорадністю та нездатністю висловити думки або формулювати запитання, вставляти українські слова у висловлювання іноземною мовою, та головне те, що це сприяє формуванню потреби в розширенні словникового запасу й інших мовних засобів мовної діяльності студентів, є додатковим стимулом до розвитку інтересу до навчальної дисципліни.

Методи формування пізнавального інтересу – це передовсім методи активізації навчання, до яких можна віднести роботу в малих групах чи парах, дискусії, мозковий штурм, аналіз конкретних ситуацій, інсценізації, презентації, проектні роботи тощо. До цієї групи сучасні педагоги також додають методи кооперативного та випереджувального навчання, коли викладач, ураховуючи зону найближчого розвитку особистості, орієнтується не на наявний рівень, а на вищий, якого можна досягти. Практика кооперативного навчання ґрунтується на роботі студентів у парах і малих групах над завданнями, що реалізуються у

вигляді рольових та ділових ігор, кейсів, навчальних проєктів, дискусій та інших видів навчальної діяльності, пов'язаної з пошуком додаткової інформації. Цей вид навчання також «забезпечує взаємодопомогу студентів та їх імпліцитне взаємонавчання завдяки різниці в потенціалах знань, умінь і навичок студентів» [9, с. 37].

Підтримка та розвиток інтересу студентів багато в чому залежать від загальної атмосфери, в якій здійснюється освітній процес. Якщо на занятті панує оптимізм, доброзичливість, співпраця і бадьорий настрій студентів та викладача, то і вчитися цікавіше, і матеріал засвоюється краще. Завдання викладача іноземної мови – створити таку атмосферу на занятті, щоб у кожного студента з'явилася зацікавленість у комунікації.

У підтримці загального духу оптимізму, робочої атмосфери в навчальному закладі велике значення має скоординованість педагогічних дій усіх членів колективу. Студенти гостро відчувають стиль, характер взаємин, емоційний тонус життя, морально-психологічний клімат у педагогічному колективі, що відображається на їхньому ставленні до навчання і один до одного. Очевидним є факт, що основна мета навчання студентів у коледжі – набуття знань і формування вмінь і навичок з фаху. Тому викладач іноземної мови повинен бути ознайомлений зі змістом фахових дисциплін, координувати свою педагогічну діяльність, узгоджувати навчальні програми з іноземної мови із викладачами спецдисциплін і засобами свого предмета. Студенти повинні відчувати злагодженість роботи педагогічного колективу, відчувати себе його частиною, жити спільними справами, ідеями, перспективами.

Важливим засобом підтримки і розвитку інтересу студентів до навчання є використання ефекту новизни. Інтерес завжди пов'язаний з чимось новим, несподіваним. Викладач іноземної мови може використовувати велику кількість можливостей для стимулювання уваги та інтересу студентів на занятті, постійно вносячи елементи новизни в освітній процес. Це може бути новий навчальний посібник, комп'ютерна програма для вивчення іноземної мови, стаття у періодичному виданні або цікавий відеофільм іноземною мовою. Такі заняття треба розпочинати з різноманітних ігор, програвання пісні іноземною мовою, можна сказати кілька слів про виконавця, його творчість, вести розмову про музичні смаки й улюблених виконавців, про останні події в Україні та світі, новинки у нафтовій і газовій галузі країни. Цікавий початок заняття викликає живий інтерес і є додатковим стимулом для активної пізнавальної діяльності студентів.

Для з'ясування рівня сформованості мотивації до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у Дрогобицькому коледжі нафти і газу було проведено анкетування 175 студентів 2–3 курсів, які вивчали англійську мову за професійним спрямуванням. Студенти відповідали на такі запитання анкети:

1. Чи потрібно студентам вивчати англійську мову за професійним спрямуванням?
2. Чи подобається Вам англійська мова за професійним спрямуванням?
3. Чи вивчаєте Ви англійську мову заради майбутніх перспектив працевлаштування і кар'єрного зростання чи оцінки?
4. Чи вважаєте, що англійська мова за професійним спрямуванням Вам знадобиться у майбутній професійній діяльності?
5. Що б Ви хотіли передовсім вивчати на заняттях англійської мови?
6. Чи вважаєте, що у Вас склалися доброзичливі стосунки з викладачем, а на заняттях панує атмосфера взаєморозуміння та співпраці?
7. Чи вважаєте Ви, що кращі перспективи мають ті випускники, які знають іноземну мову?
8. Яким чином Ви покращили б заняття англійської мови за професійним спрямуванням?
9. Що для Вас є важливим мотиваційним чинником вивчення англійської мови за професійним спрямуванням?
10. Оцініть роботу Вашого викладача англійської мови за п'ятибальною шкалою.

Аналіз та узагальнення результатів анкетування показали, що більшість студентів (74,4 %) розуміє важливість вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. 57,5 % студентів вивчають англійську мову заради перспектив у майбутній професійній діяльності. На заняттях більшість студентів (90,3 %) хотіли б переглянути передовсім фільми іноземною мовою (художні та з професійної тематики). 76,4 % студентів стверджують, що у них доброзичливі стосунки з викладачем, а на заняттях панує атмосфера взаєморозуміння і співпраці. 76,8 % студентів вважає, що кращі перспективи мають ті випускники, які знають іноземну мову. На думку студентів, широке використання сучасних засобів навчання (комп'ютерів, інтерактивної дошки, мультимедійного обладнання) є важливим чинником покращення сприйняття навчальної інформації (76,5 %), натомість 23,5 % респондентів урізноманітнили б навчальні матеріали. Більшість студентів (96,6 %) вважають, що робота за кордоном є головним мотиваційним чинником вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Таким чином, проведене анкетування дозволяє стверджувати, що головним рушієм мотивації майбутніх фахівців нафтової та газової галузі до вивчення іноземної мови є перспектива їхнього працевлаштування і кар'єрного зростання, передовсім за кордоном.

Висновки. Мотивація студентів до вивчення іноземної мови – це невід'ємний компонент процесу навчання студентів, який допомагає їм краще вчитись, є рушійною силою. Завданням кожного викладача є створити такі умови, щоб кожний студент усвідомлював важливість вивчення іноземної мови задля успішної майбутньої професійної діяльності й особистих потреб. Викладач повинен підтримувати інтерес студентів до вивчення іноземної мови, сприяти розвитку й удосконаленню іншомовної професійної компетентності. Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що можливість працювати за кордоном є головним мотиваційним чинником, який впливає на бажання студентів сумлінно вивчати іноземну мову.

Список використаних джерел та літератури

1. Красногорова І. Б. Формування мотивів учіння студентів у процесі викладання англійської мови : дис. ... канд. пед. наук / І. Б. Красногорова. – К., 1999. – 178 с.
2. Бородіна Г. І. Шляхи реалізації комунікативного підходу при навчанні дипломованих спеціалістів професійного іншомовного спілкування / Г. І. Бородіна, А. М. Співак // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : зб. наук. пр. / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. – Х. : Константа. – Вип. 10. – 2006. – С. 31–40.
3. Zins J. E. Building academic success on social and emotional learning : What does the research say? / J. E. Zins, R. P. Weissberg, M. C. Wang, H. J. Walberg (Eds.). – New York : Teachers College Press, 2004. – 244 p.
4. Hutchinson T. English for Specific Purposes: a learning centred approach / T. Hutchinson, A. Waters. – Cambridge University Press, 1987. – 184 p.
5. Teaching English [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://teachingenglish-alexenoamen.blogspot.com>.
6. FivetipsforteachingbusinessEnglishbyGabrielleJones [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/five-tips-teaching-business-english>.
7. Поліна В. С. Нові методичні підходи до викладання іноземної мови в умовах навчального комплексу неперервної освіти / В. С. Поліна // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 4. – С. 36–46.
8. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта XXI століття).
9. Тарнопольський О. Студент у функції викладача англійської мови як іноземної: вплив на ставлення до навчання та навчальну мотивацію (мовний ВНЗ) / О. Тарнопольський, Ю. Дегтярьова // Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі : зб. наук. пр. : в 2 ч. / за ред. В. Т. Сулими, С. Н. Денисенко. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – Ч. 2. – С. 37–40.

Михаил Миронович Федина,
аспирант Дрогобычского государственного
педагогического университета имени Ивана Франко,
преподаватель английского языка
Дрогобычского колледжа нефти и газа,
e-mail: fedynam88@gmail.com

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В КОЛЛЕДЖЕ НЕФТИ И ГАЗА

В статье рассмотрена проблема готовности и мотивированности будущих специалистов нефтяной и газовой отрасли к изучению иностранного языка по профессиональному направлению в колледже. Теоретически обоснованы основные методы и средства повышения уровня мотивации студентов к изучению иностранного языка, проанализированы результаты педагогического исследования по выявлению основных видов мотивации при изучении иностранного языка по профессиональному направлению.

Ключевые слова: мотивация, интерес, иноязычная компетентность, мотивы, перспективы.

Mykhailo Fedyna,
Postgraduate of Ivan Franko Drohobych
State Pedagogical University
English Teacher at Drohobych college of oil and gas,
e-mail: fedynam88@gmail.com

THE MEANS OF INCREASING STUDENTS' MOTIVATION LEVEL FOR FOREIGN LANGUAGE STUDY AT COLLEGE OF OIL AND GAS

Introduction. *Today under conditions of great competition in the labour market and the need for qualified professionals with enough knowledge of a foreign language the question of successful training of students while studying a foreign language has appeared. Successful learning activity is inseparably linked with motivational readiness for this activity. Motivation of learning activities is considered as a problem of educational psychology and methodology that studies the process of encouraging learning through stimulating the need for knowledge.*

Motivation is an important component not only of the educational process, but also of all acts a person performs throughout his/her life. The motivation or lack of motivation explains why some students study better, pay more attention to subjects, particularly to a foreign language, that is extremely essential today; why some students set themselves a target, and others do not. That is why teachers are trying to find effective ways to motivate their students to study a foreign language for special purposes.

Purpose. *It is very important to prove the significance of students' strong motivation at college of oil and gas for learning a foreign language, the basic methods and means of improving the level of motivation of students to study a foreign language, to analyze the results of educational research which identifies the main types of motivation for learning a foreign language.*

Methods. *On the basis of scientific analysis, analysis of different publications, teaching experience and pedagogical research it is possible to affirm that motivation is a very important factor in the learning process.*

Results. *A survey conducted at college of oil and gas shows that the main driver of future specialists' motivation for a foreign language learning are their job prospects and career growth, primarily abroad. Any motivation includes purpose which provides impetus for appropriate action (including training) and direction to these actions because it requires physical or mental activities aimed at achieving this purpose. Motivation is a dynamically changeable cumulative excitement that initiates, directs, coordinates, evaluates and enhances cognitive processes with the help of which the*

initial wishes and desires, priorities are selected. Motivated students show significant efforts in achieving a goal, perseverance, attention to tasks that are necessary to achieve the goal, and a great desire to achieve this goal. When students reach a certain degree of success in their studies, they demonstrate effectiveness, self-confidence and certainty of their achievements.

At the beginning of the course it is important to explain the students what they really can achieve after graduation and how important it is in today's world. Teachers should direct students' studying and it keeps them motivated throughout the course.

Originality. *There is a great need for highly educated professionals of oil and gas industry and therefore it is important to motivate students to learn English at college because only such professionals have prospects in future. A lot of Ukrainian and foreign scientists investigated the problem of motivation but motivation of students to study a foreign language at college of oil and gas is not sufficiently studied and that's why it is the subject of the research.*

Conclusion. *Motivation of students is an essential component during the learning process which helps them study better, it is a driving force. The task of every teacher is to create such conditions under which every student is aware of the importance of a foreign language study for successful professional and personal needs. The teacher must maintain the interest of students to study foreign languages, promote their development and improvement. The pedagogical investigation makes it possible to assert that the opportunity to work abroad is the main motivational factor that affects students.*

Key words: *motivation, interest, foreign language competence, motives, prospects.*

References

1. Krasnoholova I. B. Formuvannia motyviv uchinnia studentiv u protsesi vykladannia anhliiskoi movy : dys. ... kand. ped. nauk / I. B. Krasnoholova. – K., 1999. – 178 s.
2. Borodina H. I. Shliakhy realizatsii komunikativnoho pidkhodu pry navchanni diplomovanykh spetsialistiv profesiinoho inshomovnoho spilkuвання / H. I. Borodina, A. M. Spivak // Vykladannia mov u vyshchych navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky: Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky : zb. nauk. pr. / Kharkivskiy natsionalnyi universytet im. V. N. Karazina. – Kh. : Konstanta. – Vyp. 10. – 2006. – S. 31–40.
3. Zins J. E. Building academic success on social and emotional learning : What does the research say? / J. E. Zins, R. P. Weissberg, M. C. Wang, H. J. Walberg (Eds.). – New York : Teachers College Press, 2004. – 244 r.
4. Hutchinson T. English for Specific Purposes: a learning centred approach / T. Hutchinson, A. Waters. – Cambridge University Press, 1987. – 184 p.
5. Teaching English [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://teachingenglish-alexnoamen.blogspot.com>.
6. FivetipsforteachingbusinessEnglishbyGabrielleJones [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/five-tips-teaching-business-english>.
7. Polina V. S. Novi metodychni pidkhody do vykladannia inozemnoi movy v umovakh navchalnoho kompleksu neperervnoi osvity / V. S. Polina // Pedahohika i psykholohiia. – 2004. – № 4. – S. 36–46.
8. Kuzminskyi A. I. Pedahohika vyshchoi shkoly : navch. posibnyk / A. I. Kuzminskyi. – K. : Znannia, 2005. – 486 s. – (Vyshcha osvita XXI stolittia).
9. Tarnopolskyi O. Student u funktzii vykladacha anhliiskoi movy yak inozemnoi: vplyv na stavlennia do navchannia ta navchalnu motyvatsiiu (movnyi VNZ) / O. Tarnopolskyi, Yu. Dehtiarova // Suchasni problemy lnhvistychnykh doslidzhen i metodyka vykladannia inozemnykh mov profesiinoho spilkuвання u vyshchii shkoli : zb. nauk. pr. : v 2 ch. / za red. V. T. Sulymy, S. N. Denysenko. – L. : LNU im. I. Franka, 2007. – Ch. 2. – S. 37–40.